

Teede ja transpordi töörühma koond ettepanekud ELVL rahanduse ja maksupoliitika töörühmale RE/ RES läbirääkimisteks

Ettepanekud:

1. Säätva liikuvuse ja kohalike taristuinvesteeringute programmide arendamine

Et tagada kohalike omavalitsuste võimekust on vaja tugevdada ettevõtluskeskkonna konkurentsivõime, elanike turvaline igapäevane liikuvus ning kaasaegne, keskkonnasäästlik elukeskkond.

1.1 Taastada eesmärgistatud toetus kohalike omavalitsustele transiit- ja ettevõtlusteedele.

1.2 Suurendada rattateede ning „Turvalise koolitee“ meetmete püsirahastust ning luua uus riiklik programm säästva liikuvuse ja kvaliteetse elukeskkonna arendamiseks.

Esitatud ettepanekud moodustavad sidusa ja strateegilise paketi, mis toetab Eesti pikaajalisi arengueesmärke ning tugevdab kohalike omavalitsuste võimalusi sujuva ja turvalise liikuvuse korraldamisel.

2. Kohalike teede hoolduse rahastuse suurendamine

Tagada kohalikele omavalitsustele piisav rahastus teede hoolduseks ja säilitamiseks, vältimaks teedevõrgu jätkuvat halvenemist ning tagades elanike regionaalset liikuvust, ühistranspordi korraldamist ja piirkondade konkurentsivõimet .

2.1 Viia kohalike teede toetusfondi maht kaasaegsele ja majanduslikult põhjendatud tasemele — vähemalt 46,5 miljoni euroni aastas.

Riigi panus kohalike teede hooldusesse on püsinud pikka aega muutumatuna, kuigi kulubaas on kasvanud märkimisväärselt. Selle tulemusena on teedevõrk kiiresti halvenemas ja regionaalne areng on pidurdumas. Halvenenud teede seisund on muutnud ühis- ning õpilastranspordi korraldamine maapiirkondades üliohtlikuks.

3. TEN-T põhimaanteed kriitilise taristu rahastamine.

Omavalitsuste territooriumil kulgevate riigiteede hooldus ja rekonstrueerimine on pikalt alarahastatud, kuigi liikluskoormus, rasketranspordi osakaal ja ohutusnõuded on tõusnud. See mõjutab otseselt kohalike elanikke, ettevõtlust ja õigusriigi põhimõtet. Riik vastutab oma teedevõrgu ning TEN-T põhivõrgustiku korrashoiu eest. Kohustused hõlmavad muuhulgas teede kandevõimet, ohutust ning rasketranspordi takistusteta liikumise võimaldamist. Silla- ja viaduktitaristu puhul on TEN-T kohaselt vältimatu konstruktsioonide vastavus standarditele, mis võimaldavad suurt koormust taluvate veoste liikumist ning tagavad taristu pikaajalise vastupidavuse. Taristupoliitika juhendites on rõhutatud, et riigiteede sildade kandevõime suurendamine on vältimatu, et tagada perspektiivsete 60–72-tonniste veoste liikumine ilma liikumispiiranguteta ning vältida tarneahelate katkemise riski.

3.1 Tagada Eesti linnu ja valdu läbivate TEN-T transpordivõrgustiku teede vastavus liiklusohutuse, kandevõime ja Euroopa standardite nõuetele, tugevdades seejuures riigi konkurentsivõimet, regionaalset tasakaalu ja tarneahelate toimimist. Näha ette perioodiks 2026–2030 100 miljonit eurot, mis kataks:

- **TEN-T põhivõrgustiku sildade ja viaduktide rekonstrueerimise ja kandevõime tõstmise;**
- **Ohtlikest kohtadest (madala kandevõimega sillad, viaduktid) ümbersõitude ja uute teelõikude planeerimise ning rajamise;**

! Rahastusvajadus tuleneb Eesti kohustustest tagada TEN-T võrgustiku nõuete täitmine ning riigi enda transpordipoliitika eesmärkidest, sealhulgas tarneahelate töökindlus, transpordi ohutus ning majanduse konkurentsivõime.